

18.2.2017

Sosiaali- ja terveysministeriön kirjaamo
kirjaamo@stm.fi**ESSOTEN lausunto palvelutuottajalakiesityksen täydentämisestä**

ESSOTE lausuu seuraavaa laki sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta koskevan lain täydentämisestä.

Ennakkotarkastuksen korvaava sertifiointi:

Ennakkotarkastuksen korvaavan sertifiointin osalta katsotaan, ettei laadunhallintajärjestelmällä voida korvata valvontaviranomaisen tekemää tarkastusta. Ennakollisella valvonnalla on voitu varmistaa asiakas- ja potilasturvallisuus uusissa yksiköissä ja yksikön toiminnasta on saatu tietoa. Maakunnan tulee varmistaa, millaista toimintaa ja missä tiloissa palvelua tuotetaan jatkossakin. Sertifiointi varmistaa olemassa olevan toiminnan laatua ja potilas/asiakasturvallisuutta, mutta miten sertifiointi kuvaa uuden yksikön toimintaa käytännössä? Tarkastuksen kohteena ovat toiminnan lisäksi tilat, laitteet ja muut ympäristöön liittyvät tekijät, joita sertifikaatit eivät kata.

Lisäksi Sosiaalihuollossa omavalvontasuunnitelma on tarkoitettu laadittavaksi vasta puolen vuoden sisällä toiminnan käynnistymisestä yhteistyössä työntekijöiden ja esimiehen/ omavalvonnasta vastaavan kanssa. Muuttuuko tämä etukäteen tehtäväksi osana laadunhallintajärjestelmää? Miten uusi, aloittava yksikkö pystyy etukäteen kaikki riskien arvioinnit tunnistamaan ja sitouttamaan henkilökuntaa omavalvontaan.

3 §: Määritelmät:

Ehdotuksessa on, että pykälän 6 ja 7 kohtaa ehdotetaan lisättäväksi sairaalan ja vaativan sosiaalihuoltoa tuottavan palveluyksikön määritelmät, jotta pakollisen ennakkotarkastuksen korvaava palvelun laadun varmistava sertifiointi voidaan kohdentaa tarkoituksenmukaisesti.

Essote näkee sairaala määritelmän tarpeellisenä lisäyksenä. Psykiatrisen sairaalan määritelmä on selkeä.

Terveyskeskuksen vuodeosastot ESSOTESSA on lähikuntoutusosastoja, joten voisiko myös tätä käsitettä käyttää ja liittää sairaala käsitteeseen. Terveyskeskusvuodeosastot perinteisenä laitoshoitona on lakkautettu.

Pykälän 7 kohdassa vaativa sosiaalihuoltoa tuottava palveluyksikön käsite:

Vaativien sosiaalihuollon palvelujen määrittely ei voi korvata tarkastuksia. Sosiaalihuollon palveluyksikön määrittely ei kuvaa kaikkia toimintaa ja määritelmät eivät ole selkeitä.

Esityksessä on, että vaativan sosiaalihuollon palvelut ovat lähes poikkeuksetta integroituja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita ja erityisosaamista vaativia yksiköitä. Näissä yksiköissä voidaan toteuttaa lainsäädännön edellytysten täyttyessä tahdosta riippumatonta hoitoa tai huoltoa tai käyttää itsemääräämisoikeutta rajoittavia toimenpiteitä. Käytettävissä tulee olla mm. lääketieteen ja psykologin palveluita.

Esityksessä lukee, että vaativia sosiaalihuollon palveluita tuotetaan mm. laaja-alaista erityisosaamista edellyttävissä lastensuojelulaitoksissa, päihdehuollon ja vammaispalvelujen asumis- ja kuntoutusyksiköissä sekä joissakin vastaavissa pitkälle erikoistuneissa iäkkäiden palveluyksiköissä.

ESSOTEN mielestä määritelmää vaativa sosiaalihuollon palveluita tuottavat yksiköt tulee määritellä tarkemmin, etenkin iäkkäiden palvelujen osalta. Joissakin määritelmä voi tuoda jatkossa tulkintaongelmia. Iäkkäiden ympärivuorokautisissa yksiköissä on pääsääntöisesti muistisairaiden hoivaa ja hoitoa, itsemääräämisoikeutta voidaan joutua rajoittamaan muistisairauden johtuvien käytösoireiden takia ja tarvitaan erityisosaamista sekä lääketieteen palveluita. Tältä osin voitaisiin suoran määritellä vaativaksi sosiaalihuollon yksiköksi. Vammaispalvelun päivätoiminta ja sosiaalihuoltolain mukaiset jaksohoitoyksiköt asumispalvelujen lisäksi voidaan katsoa myös vaativaksi sosiaalipalvelua tuottavaksi yksiköksi.

Mielenterveyspalvelujen asumispalvelut katsotaan myös vaativiksi sosiaalihuollon yksiköiksi, joissa tarvitaan erityisosaamista ja voidaan joutua turvautumaan itsemääräisoikeutta rajoittaviin toimenpiteisiin sekä lääketieteen palveluihin,

Vaativan sosiaalihuollon palveluja tuottavien palveluyksikköjen pykälä 7 on jossain määrin tulkinnan varainen. Pykäläluonnoksen mukaan vaativassa sosiaalihuollonpalveluissa tarvitaan sosiaalihuollon erityisosaamista, terveydenhuollon palvelujen osaamisen yhdistämistä tai palveluissa voidaan käyttää asiakkaan itsemääräämisoikeuden rajoittavia toimenpiteitä. Pykäläteksti

on luettavissa niin, että jos yksikin em. kriteeri toteutuu, niin yksikkö on vaativaa sosiaalihuoltoa tuottava palveluyksikkö. Em. perusteella aika moni palvelu luokituu jatkossa vaativan sosiaalihuollon palveluksi. Lakiluonnoksen yksityiskohtaisemmissa perusteluissa vaativa sosiaalihuollon palvelu on kuvattu paremmin ja täsmällisemmin. Pykälätekstiä tulisikin muokata informatiivisemmaksi. Palvelujen yksityiskohtaisemmissa selvityksissä mainitaan lastensuojelulaitos -palvelu. Sen rinnalle tulisi nimetä myös muita vaativaa lastensuojelupalveluja tuottavia palvelutapoja - vai onko tarkoituksena että laki koskee vain laitospalvelua?

Lastensuojelun asiakkuuden näkökannalta rajanveto sosiaalipalveluiden ja vaativan sosiaalipalvelun välillä voi olla mielenkiintoinen. Asiakkaan palvelutuottaja/asumisyksikkö voi vaihtua, kun asiakkaan tilanne muuttuu esim. murrosiässä. Sijoitetun lapsen ja nuoren kohdalla tämä voi tarkoittaa asiantuntevaa palvelua, mutta vaihtuvia yksiköitä ja vaihtuvia ihmissuhteita.

Pykälä 16 ennakkotarkastusta sairaalaan ja vaativiin sosiaalihuollon yksiköihin pidetään hyvänä ja tarpeellisena lisäyksenä lakiin. Näin voidaan varmistaa yksiköiden toimintaedellytykset paremmin ja asiakas- ja potilasturvallisuutta varmistaa. Laissa sanotaan, että tämän tarkistuksen tekee rekisteriviranomainen. Näin ollen tulee varmistaa, että rekisteriviranomaisia on riittävä määrä jatkossa, jotta toiminnan aloittaminen ei viivästy. Tärkeänä nähdään myös yhteistyö maakunnan valvonnan vastuussa olevan tahon kanssa.

Ennakkotarkistuksen korvaamista sertifioidulla laadunhallintajärjestelmällä ei pidetä perusteltuna. Pakollinen tarkastus on ennakollisen valvonnan näkökulmasta välttämätön yksikön toiminnan kokonaisuuden kannalta. Tarkastuksen kohteena ovat toiminnan lisäksi tilat, laitteet ja muut ympäristöön liittyvät tekijät, joita sertifikaatit eivät kata.

ESSOTE 24.3 .2017

Kuntayhtymä johtaja Risto Kortelainen

Tiedoksi

ESSOTEN hallitus 30.3.2017